

GAZETA TRANSILVANIEI.

REDACTIUNEA ȘI ADMINISTRATIUNEA:
BRAȘOVŪ, piața mare Nr. 22.

„GAZETA“ IEȘE ÎN FIECARE ZI.

Pe unu an 12 fior., pe șese luni 6 fior., pe trei luni 3 fior.
România și străinătate:
Pe an 40 fr., pe șese luni 20 fr., pe trei luni 10 franci.

SĂ PRENUMERĂ:

la poște, la librării și pe la dd. corespondenți.

ANUNCIURILE:

O seriă garmondă 6 cr. și timbru de 30 cr. v. a. pentru fiecare publicar

Scrisorî nefranate nu se primesc. — Manuscripte nu se retrămit.

N° 290.

Duminică, 28 Decembrie.

1886.

NOU ABONAMENTU

la

„GAZETA TRANSILVANIEI.“

Cu 1 Ianuarie 1887 st. v., se va începe unu nou abonament, la care invităm pe toți onorații amici și sprijinitori ai foiei noastre.

Prețulu abonamentului:

Pentru Austro-Ungaria:	Pentru România și străinătate:
pe trei luni 3 fl.	pe trei luni 10 franci
„ șese „ 6 „	„ șese „ 20 „
„ unu an 12 „	„ unu an 40 „

Abonarea se pôte face mai ușor și mai repede prin mandate postale.

Abonaților de pân'acum li-se recomandă a însemna pe cuponul numărul fâșiei sub care au primită diarul.

Domnii cari se voru abonă din nou se binevoescă a scrie adresa lămurită și a arăta și posta ultimă.

Administrațiunea.

Brașov, 27 Decembrie 1886.

Eri și alaltăeri s'au ținut în Viena conferințe ministeriale, cari s'au ocupat paralel cu două cestiuni de mare importanță pentru monarhia: cestiunea reînnoirii pactului dintre Austria și Ungaria și afacerea încheierii convențiunii comerciale din România.

Cât pentru sfătuirile dintre miniștri-președinți și miniștri de finance austriaci și unghurești în privința pactului ele n'au avut un rezultat favorabil. Joia trecută au conferit două ore întregi miniștri Tisza și Szapary cu miniștri Taaffe și Dunaievski, dăr n'au putut ajunge la o înțelegere în cestiunea petrolului. Ministrul de finance austriac a declarat, că nu pôte accepta nici vama pe petrolu stabilită mai întâiu între ambele guverne, nici vreuna din propunerile alternative ulterioare ale guvernului unghuresc.

Eri, Vineri, s'a mai ținut o conferință comună, despre a căreia rezultat n'avem încă nici o scire, dăr după cele premerse trebuie să credem, că d-nii Tisza și Szapary au plecat aseră din Viena, fără să fi dus cu sine, decât convingerea, că cabinetul austriac nu voiesce să nu pôte să cedeze.

Un rezultat mai bun, se asigură, au avut conferințele pentru încheierea convențiunii comerciale cu România. Precum scim, ministrul Sturdza a plecat în ajunul sărbătorilor la Viena spre a reîncepe negocierile cu guvernul austro-ungar. După ce a convorbit mai înainte cu ministrul de externe și cu ministrii de comerț din Pesta și din Viena d. Sturdza împreună cu referenții speciali români a luat parte la o conferință în ziua de Crăciun ținută înainte de amădi la ministerul de externe sub președința comitelui Kalnoky și asistându, afară de reprezentanții români, miniștri Bacquehem și contele Szechenyi, precum și șeful de secțiune Szögyeny.

Acastă primă convorbire oficială a avut, după cum ni se telegrafiază, un succes favorabil și s'a stabilită că deja în aceeași zi se începă tractările speciale asupra convențiunii.

Spre scopul acesta s'a întrunit Joi după amădi în ministeriu de comerț, sub preșidul ministrului de comerț marchisul Bacquehem, o conferință, la care afară de d-lu Sturdza și de referenții săi speciali a luat parte din partea ministerului de externe șeful de secțiune Szögyeny și consilierul de curte Glanz, din partea unghurescă contele Szechenyi cu referenții săi, în fine referenții ministrului de comerț austriac.

După câte au aflat „Neue freie Presse“ despre mersul negocierilor, sunt încă mari dificultăți de a se delătura mai înainte de a se

pute stabili o definitivă înțelegere între ambele guverne.

Ministrul Sturdza s'ă fi declarat în prima conferință de Joi dimineața, că guvernul român va prezenta un tablou al tuturor tarifelor convenționale, ce rezultă din tratatele comerciale, ce le-a încheiat România cu Germania, Anglia, Rusia și Elveția. Se crede, că guvernul român voiesce ca aceste tarife să se ia ca basă a negocierilor.

Deja la articolul întâiu și alt doilea, care vorbește de tratamentul supușilor reciproci, s'au născut dificultăți în privința Evreilor, a „tărtilor“, pentru cari primul proiect al guvernului austro-ungar reclama un fel de poziție privilegiată, o esențiu ce nu se putea pune în acord cu legile existente române. Se pare că în privința acăsta miniștri austro-ungari au cedat.

Cea mai mare dificultate oferă mai departe după asigurarea numitei foi, cestiunea clausei națiunii celei mai favorizate. Guvernul austro-ungar voiesce să-și creeze posibilitatea de a exporta articulele principale ale comerțului său cu România. El are în vedere mai cu seamă produsele industriei de casă din Transilvania și din Bucovina, producțiunea austriacă de marfă de lână ordinară, apoi esportul de lemne, de in, mai vârtos de marfă de in ordinar, în fine esportul articulelor de confecțiune, și a unor soiuri de fer, de sticlă și de hârtie.

Dacă România în privința acestor articole ar vrea să concedă Austro-Ungariei numai favorurile ce le-a concesut Elveției, atunci, dize „Neue fr. Presse“, tôte ostenele pentru încheierea tractatului ar fi zadarnice, căci atunci esportul sus numitelor articole ar fi eschis.

În schimbul concesiunilor ce le-ar face România în privința articulelor principale de esport austro-ungar, foia vienesă dize, că guvernul — ea vorbește totu numai de guvernul austriac — e gata a sprijini pretensiunile României pe alt terem. Astfel i-ar face nu numai în privința vamei pe cereale, pe vite și a convenției veterinare, concesiuni, ci ar fi gata ai satisface și în privința adausului taxei vamale în comerțul pe Dunăre, adaus pe care România pune un mare preț.

În privința importului de cereale și de vite ar fi gata guvernul (austriac) a merge „până la extrem“ cu concesiunile, dăr libertatea importului de cereale o pôte da numai în forma unui favor în traficul dela granițe.

După scirea telegrafică ce-o primiram aș s'a stabilită o înțelegere prealabilă asupra tuturor punctelor afară de doi paragrafi privitori la dreptul națiunii celei mai favorizate.

Dacă acești paragrafi nu sunt de-o importanță capitală, atunci am pute crede, că înțelegerea s'a stabilită asupra punctelor principale ale tractatului și că astfel temerea diarului vienes, ca nu cumva să se repetescă spectacolul unei ruperi a negocierilor, care din punct de vedere politic ar fi regretabil, nu se va împlini.

Ni se anunță însă, că negocierile se vor încheia în Bucuresci. Acastă însemnă că încă nici asupra punctelor de căpetenia înțelegerea nu este pe deplin stabilită.

Dacă în asemeni împrejurări a fost lucru cu minte și cu sfat de a scote la ivelă cetele confinare cu România în camera ungară, cum a făcut deputatul Györffy cu interpelația sa de aș, va arăta viitorul. Nou ni se pare apu cătura acăsta de a face presiune asupra României foarte greșită.

Nu acăsta este calea cea adevărată spre a face posibilă o durabilă amiciție a statului român cu monarhia noastră.

Fundațiunea soților Mihail și Elisa Stroesco.

„Meseriașul Român“ dela 25 Decembrie a. c. a apărut cu titlul și cu pagina primă încadrată în aur. El a avut o îndoită sărbătoare, căci a fost așa de norocit, ca în ajunul sărbătorii născerii Domnului să pôte face cunoscut cetitorilor săi o faptă în adevăr nobilă și generoasă, scriind, sub titlul de mai sus, următoarele:

Cu mare bucurie apucăm de astădată pēna în mână. Ne bucurăm din adencul inimei, că întempnându pe cetitorii foiei noastre cu strămoșescul „Bună dimineața la moș Crăciun“, suntem în plăcuta poziție de a le împărtași o scire, care de bună seamă va înveseli pe or și care Român bine simțitor, și în deosebi pe fiecare meseriaș român.

În repetite rânduri am arătat în colonele acestei modeste foi, cu câte necasuri au a se lupta sērmanii învătăcei și sodali dela meserii, câte lipse au ei de a îndura, și cât de restrinse sunt mijlocele, cu care Reuniunile noastre în genere, și în deosebi Reuniunea noastră din Brașov pôte să vină în ajutorul acestor ființe în adevăr vrednice de compătimit.

Ei bine, grația unei familii nobile în cel mai adevărat înțeles al cuvântului, grația două inimă în adevăr românesci, multe din aceste necasuri vor dispărea, lacrimile de pe multe fețe vor fi svântate, și totu odată acăsta foie, care din tôte puterile caută să contribuiescă la luminarea și încurajarea meseriașilor noștri, va fi asigurată în existența și.

Alătura cu numele nemuritorilor Dumitru Andronic și Alecsandru Nedelcu poporul nostru va ave să rostescă cu adencă recunoștință numele două persoane vrednice de tôte stima și de tôte lauda, numele soților Mihail și Elisa Stroesco.

Următoarele rânduri adresate redactorului acestei foi vor da tôte explicările necesare:

Domnule Președinte! Urmându cu viu interes activitatea Asociațiunii pentru sprijinirea învățăcelor și sodalilor români meseriași, al cărei președinte sunteți D-Vostră, și stăruința ce o puneți pentru îmbunătățirea sortii poporului românesc din Transilvania, și avându înși-ne convingerea, că prin o lucrare energetică pe acest teren se pôte feri mai ușor sērmanul popor românesc de proletariet și miseria; vedându în fine dificultățile, cu care aveți să vă luptați pentru a ajunge scopul binecuvântat al urmăriți, ne-am hotărât a vă veni în ajutor și a face o fundațiune la Asociațiunea D-Vostră.

Donăm pentru scopul Asociațiunii suma de 25,000 fl. v. a. sub numele „Fundațiunea Soților Mihail și Elisa Stroesco“ și o destinăm pentru sprijinirea copiilor săraci dela meserii și sodalilor români meseriași, și spre a se forma industriași români perfecți instruiți prin foia „Meseriașul român“, ce o redigiați.

Disponem, ca acest capital să fiă în vece neatingibil, să fiă sigur plasat sub condițiunile cele mai favorabile. Administrațiunea acestei fundațiuni se va face după prescrierile actului fundațional, ce va urma posterior.

Destinăm, ca procentele capitalului fundațiunii noastre să se folosescă în următorul mod:

Procentele dela suma de 20,000 fl. să se întrebuinteze în sensul statulelor Asociațiunii sprijinindu-se copiii români săraci aplicați la meserii cu vestmintele trebuincioase, plătinându-se tacele la școle și la casuri de bolă, era învățăcelii români talentați să fie așezați în ateliere mai renumite plătinându-se onorariile, ce se pretind; sodalii mai talentați să se trimită spre perfecțiune în meseria lor cu ajutore în străinătate la școli de meserii speciale.

Avându convingerea, că foia „Meseriașul român“, care o redigiați D-Vostră, contribuie foarte mult la scopul ce urmăriți: la promovarea meseriașilor și pentru cultivarea măestrilor români, și dorind ca acăsta foie să se pôte susține și pe viitor, destinăm pentru foia „Meseriașul român“ suma de 5000 fl., ca cu procentele acestei sume să se ajutoreze susținerea și redactarea.

Binevoiti d-le președinte a primi suma de douăzeci și cinci mii flovini v. a., și a o preda pentru scopul de mai sus On. Comitet și adunării generale a Asociațiunii pentru sprijinirea învățăcelor și sodalilor români meseriași.

Vă rog arătați-mi dacă dispozițiunile noastre sunt destul de lămurite pentru scopul ce urmăriți, spre a

puté face actul formal fundational, care ar fi să se întabuleze după legile d-vostre.

Primiți, vă rog, multă stimată domnule președinte, asigurarea celei mai destinate stime, ce vă păstrăm.

Sofii Mihailu și Elisa Stroesco.

Față cu o faptă atât de nobilă, atât de generoasă, ori și ce Român doritor de propășirea nămolului său de bună seamă nu va întârzi a ura din adâncul inimei prea demnei părechii o viață îndelungată și plină de fericire. Fiă sigură această prea demnă părechie, că numele Mihailu și Elisa Stroesco vor rămâne neșterse în inimele Românilor ardeleni, și în deosebi în inimele de nou incurajaților meseriași români!

SCIRILE DILEI.

Țiarul german de aici „Kronstädter Zeitung“ de Luni 3 Ianuarie n. publică un articol de fond, în care arată că a intrat în anul al 51-lea de când există. Cel dintâiu număr al fôiei l'a scos la 1 Maiu 1837 proprietarul de tipografie Iohann Gött sub titlul „Siebenbürger Wochenblatt“, cu suplimentul beletristic „Blätter für Geist, Gemüth und Publizität“. Redacțiunea a condus-o Iohann Gött. Suplimentul luă în 1838 titlul „Blätter für Geist, Gemüth und Vaterlandskunde“. În 1840 fu Anton Kurz colaborator permanent și se adăuse un al doilea supliment sub numele „Satellit“. Încă în același an se adăuse un al treilea supliment sub titlul „Stundenblumen der Gegenwart“ la inițiativa răposatului br. Heyne-Geldern, întemeietorul țiarului „Wiener Fremdenblatt“. Colaboratori ai fôiei „Siebenbürger Wochenblatt“ au fost distinși bărbați sași și maghiari, precum: Iosef Franz Trausch, Anton Kurz, Samuel Schiel, Iosef Dück, Adolf Marienburg, Gustav de Heyne-Geldern, Iohann Karl Schuller, Dr. Daniel Roth, Stefan Ludwig Roth, Andreas Gräser, Iosef Haltrich, Iohann Friedrich Geltech, contele Iosef Kemeny ș. a. Fôia luă în 1849 titlul „Kronstädter Zeitung“, apărând în loc de odată, de trei ori pe săptămână sub redacțiunea lui Max Moltke. După trei luni trecu în redacțiunea lui Iohann Gött până la 1862. Suplimentele încetară la 1858. La 1863 luă redacțiunea Dr. Eugen de Trauschensfels, care în 1869, după ivirea erei maghiare, trecu la Viena. Iohann Gött luă în redacțiunea și la 1876 o incredință fiului său Heinrich Gött. Acesta muri în 1883 și trecu redacțiunea în mâinile editorului fôiei Iohann Gött, care apoi dăde responsabilitatea fôiei fiului său celui mai tineru Fritz Gött. La 1 Septembrie 1884 fu chemat în fruntea fôiei actualul redactor Iosef W. Filtsch, apărând totodată țiarul în fiecare zi.

Adresăm cele mai căldurose felicitări colegilor dela „Kronstädter Zeitung“ și le dorim ca țiarul să prospereze de aci încolo încă și mai mult.

—x—

Erî, Vineri, a fost în Brașov ca de obiceiul țergu de săptămână. Când pe acesta și cade vre-o sărbătoare mare săsescă țergul de săptămână se strămută pe altă zi. La sărbătorile mari românești oblăduirea comună nu face nici o excepție. Cu toate astea sărbătorea se sânte. Erî a fost a doua zi de Crăciun la Români, și nota-bene o Vinere, care pentru Sași și Săcui a fost o zi de lucru și de țergu. Ce se vede însă? Piața gôlă. Românii, ni-am dîs, au sărbătoare, se cunosc că n'au venit la țergu, der unde sunt Sașii și Săcui de pe la sate? Vîndători mai vedeai, der cumpărători de totu puțin. Ce însemnă acesta? Însemnă că atunci când lipsesc Românii, lipsesc cumpărătorii, țeranul nostru vine cu câte ceva de acasă, vinde ce pôte, der și cumpără. Românii sunt der cei ce cumpără și vîrșă bani mai mulți în această pițetă, ei sunt nu numai talpa țerei, der și talpa comerțului din piața noastră; Românul e multu hilitu și năpăstuit de cei dela putere, der totu creștarul lui este temelie. Așa și țiaua de erî nu s'a serbatu în piața ex officio, der s'a serbatu de faptu, piața rămânîndu gôlă, pentru că Românii, avînd Crăciunul, n'au venit la țergu.

—x—

Ministrul hoveșimei a încunoscîntat print' o ordinațiune-cerculară jurisdicțiunile, că chemarea concediaților și rezerviștilor cavaleriei armatei comune în cazul unei mobilisări se face ca și la celelalte trupe. Din incidentul, că comanda de întregire, avîndu să stabilizească, ca în toți anii, consemnațiunile asupra casului de mobilizare și să le prezinte ministerului de războiu, au făcutu întrebări în acestu scop. În Clușiu s'a lășit falsă scire, că regimentul 51 de inf. a primitu ordinu de mobilizare și de marș.

—x—

D-lu Mihailu Cirlea, notar public r. în Abrud, a deschis acolo dela 1 Ianuarie cancelaria cu îndreptățirea de a primi documente nu numai în limba maghiară, ci și în cea română și germană.

—x—

D-lu Iacob Nagy, cunoscutul artistu în flueru, unicul virtuosu pe acestu instrumentu, care locuesce de

prezentu în Brașov, ne comunică, că dă lecțiuni celor cari voescu să se perfecționeze în cântarea cu fluerul. Totodată se potu cumpăra la d-sa fluere din lemnu de grenadil bine acordate. Locuința d-lui Nagy este pe Ritulul poștei (Postwiese nr. 668).

—x—

În Chezdî-Oșorheiu seceră diferita în fiecare zi jertfe.

—x—

„Fôiei Diecesane“ din Caransebeșu i se scrie din Prigor, la 16 Decembrie 1886: „Nu sunt autorizat a răspândi laude în publicitate despre nimenea der adevărul și faptele, care merită a fi cunoscute în generalu trebuie sulate publicului, referescă-se acelea la persoane ori la unu popor, pentru-ca posteritatea să le pôtă păstra și să șie, că de unde se derivă și isvoescu acele fapte, der cu atâta mai mare bucuria o facu acesta, căci în viața noastră socială arare-ori putemu întâmpina asemenea casuri. Obiectul sulevării mele este invențiunea d-lui Ioan Topan locuitoru în Prigor (p. u. Bozovici com. Caraș-Severin) brevetată sub titlul „Construirea carului de povară“ (Construction eines Lastwagens) pentru care invențiune atinsul inventatoru a obținut un brevetu pentru Austro-Ungaria la 25 Octombrie 1886. Această invențiune se referesc la carul pentru Tramvay (în locu de cai) și pentru transportu de povară, pasageri etc., fiindu pus în mișcare acurivă prin forța duoră omenii sau prin forța aburului; această descoperire o facu altcum și pentru amatorii de invențiuni, capitaliști și alți industriași, cari voescu într'adevăr ași fructifica capitalele lor cu punerea în aplicare a acestei invențiuni simple, der forțe practice; ar trebui de aceea să se intereseze publicul nostru cu atâta mai tare, căci respectivalu domn are prospecte de a o vinde la capitaliști din țeri străine. Cunosc tu toate principiile atinsei invențiuni și m'am convins și din aprecierea omenilor de specialitate, că invențiunea din chestiune este aplicabilă și este o operă ceși va crea unu viitoru frumosu, der nu ținu lucru de prisos, a face această scurtă schițare despre desu numita invențiune și pentru aceia, cari sunt în pozițiune materială favorită, o ocaziune să nu o petrecă cu vederea, căci industria este unicul ramu de câștig, care între jurstarile prezente pôte crea omului o stare independență și favorită. — Teodoru Câmpianu, preot.“

—x—

În Gyergyó-Belbor au fost atacați și mușcați 11 omeni de o haită de lupi

—x—

Corul vocalu român din Biserica-albă arangiază Mercuri în 31 Decembrie 1886, (12 Ianuarie 1887) în presera de Săn. Vasile (anul nou) în localitățile societății reuniunii de cantu germane dela „Burg“ o Serată ordinariă, cu următoarea programă: 1. „Senin și fortună“ cântec bar. de Vorubchievic executat de corul vocalu. 2. „Tata Mosiu“ cântec bar. cu tenor-solo, executat de corul vocalu cu acompaniarea de forte-piano. 3. „Sermanii second-tenoristici“ cântec comicu de W. E. Nessler executat de corul vocalu. Acestor piese de cantu urmază: Cinel-Cinel, reprezentațiune comică teatrală în 1 act, cu cântece de V. Alexandri. Persoanele: Sandu boieru de 50 de ani Smarandita, nepota lui. Tineuța, vara Smaranditei. Florica, țerancă teneră. Graur, fecioru boerescu din Moldova. Dame, țerani, țerance lăntari. Scena se petrece la o moșie din România. la confiniul Moldovei în anul 1858. Începerea jocului: Musica o va esecuta Capela regiment. c. r. Infanterie Nr. 33. Înainte de meșul nopții se voru presenta 2 tablouri de marmore și 1 tablou viu: 1. „Fata lui Jefta în acceptarea tatălui său“ tablou din istoria biblică a lui Dorée. 2. „Psyche în templa roselor“ de Paul Thumann. 3. „Simbolicul anului vechiu și nou“, tablou viu. Bilete de intrare sunt spre vîndare la Domni: D. Bălănescu, N. Krestics și A. Mina cu prețulu de 60 cr., er' la cană cu 70 cr. Membrii ajutătorii au intrare gratuită. Începutul precisu la 8 ore sêra. Corul vocalu român

—x—

Unu țiaru din Arad aduce scirea, că ministrul-președinte Tisza a primitu țilele aceste o citațiune, pîn care se cheamă pe țiaua de 9 Ianuarie 1887 înaintea judecătorului Matyassovsky, pentru a depune ca martor. Se țice, că unu neguțatoru din Arad ar fi intentat unu procesu în contra unui administratoru al unei moșii a ministrului-președinte, er avocatul neguțatorului pretinde ascultarea ca martor a ministrului Tisza.

—x—

Pirotechnia armatei române se va mări pentru a se putea înmagazina cantitățile cele mari de materialu de războiu ce s'au grămădit. De asemenea se va mări arsenalul flotei Colonelul Gigartu și căpitanul veterinaru Bădulescu voru pleca după sărbătorii în Caucaș spre a face nouă cumpărări de cai pentru artile și cavaleria.

—x—

Ateneul român din Bucurescu intrându-se în adunare generală, a procedat la alegerea secțiunilor și

s'au ales: Pentru secțiunea sciințelor morale și politice: d-nii C. Esarcu, președinte, Al. Petrescu, vice-președinte, Tache Ionescu și T. G. Djuvara, secretari. Pentru secțiunea literaturii și a artelor frumoase d-nii: V. A. Urechia, președinte, Tătărescu, vice-președinte, St. Velescu și Duiu Zamfirescu, secretari. Alegerea membrilor pentru secțiunea sciințifică s'a amânât.

—x—

Corectorul și paginatorul „Gazetei“ au voit pe semne să pună la probă răbdarea cetitorilor noștri, căci au anunțat în capul numărului de Joi al fôiei noastre (Nr. 289), că „țiarul nu va apăre până Luni“. Redacțiunea însă, considerîndu că în timpurile aceste mișcate cetitorilor noștri trebuie să le cadă greu a rămâne 4 țile una după alta fără țiar, avînd de altă parte firma convingere, că cetitorii „Gazetei“ nu se numără între aceia, cari să mândrescu a esecuta răbdarea ca o „virtute națională“, s'a decisu a scote țiarul și adu, pentru țiaua de Duminecă.

Manifestațiunile Grănițerilor.

Adresa Grănițerilor din cercul Rodnei.

(Urmarea subscrierilor la adresa de aderare și recunoștință către d-nii Dănilă Lica și Gavrilă Manu.)

Mitrofanu Pirlia, Clementu Pirlia, Ilie Puilul, Teodoru Hangia, Vasile Blota, Domide Puilul, Gavrilă Puilul, Iovulu Motoflea, George Motoflea, Ionu A. Cărbune, Samuilu Negrușieru, Iacobu Bumbul, Grigore A. Timuca, Aftone Androneși, Clementu G. Bolfa, Timoteiu Berendie, Ștefanu Oticu, Silvestru Oticu, Pavelu A. Lazarăie, Ioniță Lazarăie, Grigorașu Deacu, Grigore Deacu, Ștefanu Săngiorgianu, Ioachim Uștina, Filipu Rațiu, Ionu Rațiu, Ilie Săngiorgianu Grigore Savanu, Iacobu Coruțiu, Procope Hadereu, Avacomu Hodoroșea, Andronicu Scriduneșiu (prin Mihaiu Biția), Procope Scridoneși, Onisim Androneși, Andronu Vasile, Dorofteiu Cărbune, Grigore Popick, Tanase Timuca, Grigore Timuca, Nechita Timuca Toderu Virticu, Paramon Flămindu, Vasile Avramu, Damianu Cărbune, Scridon Cărbune, Romanu Virticu, Pantelemonu Avramu, Sirdea Rauca, Paramon Olariu, Profiru Rauca, Zanove Flămandu, Vasile Virticu, Dumitru Avramu, Davidu Ciroie, Anhidim Fleșca, Benedictu Bumbul, Avacomu Hoza, Saviru Hoza, Ion Hoza, Maftai Hoza, Ciforu Berende, Pavelu Hodorogă, Griasim Urece, Ionu S. Barna, Petre Iovanu, Davidu Leonte, George Truțiu, Marcu Croitoru, Ioan I. Berendea, Antone Berendia, Iovulu Urece, Ioan G. Urece, Ciforu Leonte Toderu Hozat, Iacobu Galușcă, Andronu Croitoru, Platonu Candale, Terente Urece, Ciforu Cioncanu, Leonte Hoza, Ovacom Clomposiu, Pavelu Madalina, Nicolai Candale, Trofim Vraneu, Grigore Candale, Vasile Rauca, Bonifatu Candale, Ciforu Sidoru, Ciforu Popu, Gavrilă Breja, Simion Androneși, Onisim Ționcanu, Tanase Sidoru, Santonu Candale, Terente Barna, Simionu Ursa, Sidoru Burta, Filimonu Burta, Iosefu Barna, Domide Candale, Marținu Ționcanu, Loginu Olariu, Mihaiu Ionu Popu, Alexandru Popu, Ionu Buhaiu, Ionu Strimbulu, Varnav Strimbulu, Simion Lorintiu, Ștefanu Berendea, Antonu Motoflea, Costanu Bolfa, Mihaiu Sidoru, Costanu Coruțiu, Ioan Coruțiu, Sidoru Olariu, Ionu Motoflea, Iacobu Groza, Iacobu Cretiu Grigorașu Galușcă, (prin Mihaiu Biția.)

Grănițerii din Rodna nouă (Șanțu): Ilarionu Filipoiu, parochu, Pamfilu Grapini cooperatoru, Lazaru Domide proprietaru, Leontinu Popu proprietaru, Pantelemonu Piorasiu, Antoniu Cotulu, Antonu Domide, Ciforu Ciesia, Andreiu Grapini, Donisa Iuganu, Condrate Iuganu, Ciforu Olariu, Filipu Popu, Constantinu Popirtiacu, Onisim Domide, Dionisiu Domide, Ioan Domide, Zacharie Porciu, Cornilă Iuganu, Tanasiu Scripețiu, Pantelemonu, Domide Vasile Ciesia, Luca Căileanu, Ionu Grapini Macarie Iuganu, Ștefanu Petrescanu, Cosma Todosa, Valeriu Popu, Leonu Grapini, Nechita Filipoi, Ștefanu Sangeorzanu.

(Subscrierile voru urma.)

De lângă Tășnadu, Sălagiu, Decembrie 1886.

(Biserici noue). Câteva fapte mărețe, săvârșite în două tracte protopopesci din diecesa Gherlei — alu Eriulu și alu T. Sărăoadului — voescu de astă dată să aducă la cunoscința on. publicu cetitoru.

Nu voiu aminti despre renoirea câtorva biseric, edificarea mai multor case parohiale și școlare, nici despre sporirea de fonduri eclesiastice și pentru instrucțiune în unu timpu scurtu de abia câțiva ani, ci mă voiu mărgini a aduce în legătură cu săntirea unei biseric noue clădite, întâmplată în țilele trecute, și alte asemenea acte religioase, săvârșite în alte comune, unde s'au edificat de curîndu trei biserici noue, totu atâte monumente sacre, cari atestă viu progresul moralu-religiosu, câtu și dezvoltarea gustului festicu la poporul nostru, care cu mari jertfe a făcutu isbîndă nobilă pe trura umilirei seculare a părinților și strămoșilor, ci rora sila feudalismului celui crîncenu nu l'a iertat lăsa urmașilor săi legiuț decatu nisce clădiri scun de barne, cu ferestri câtu pumnulu, nisce biserice cu cunse la câte unu capetu de ulicioră, căci în locu de cinste nu-i era iertat Românului nici pe Dumneș a-lă lauda.

Voiu vorbi der mai întâiu despre biserică Căoașu (Erkávás) protopopiatul Eriului, care în ton anul 1882 fu săntită prin Rev. d-nu vicaru A. Barloviciu, ca delegatu episcopescu, în țiaua de Sântă-Mi

(Sept. 20) în prezența unui număr imens de porci adunați din toate părțile.

Acest templu măreț așezat în cel mai frumos loc al comunei, aproape de drumul de țară, care prin poziția lui înfrumusețează nu numai comuna, ci și jurul întreg, s'a ridicat din sacrificiile poporenilor, cari abia sunt 500 suflete, în frunte cu Mecenatele, seniorul avocat român din Tășnad, d-lu Georgiu Filep. D-sa, pentru a vedea în comuna sa natală o biserică după pretensiunea timpului, pe lângă zelul cu care a lucrat, a veghiat și a alergat pentru adunarea materialului necesar, a sacrificat și dela sine frumoasă sumă de 3700 fl., cu cari a contribuit la acoperirea șeselor bisericești, cari au fost aproape 9000 fl. Onoare și recunoștință d-sale.

A doua a fost biserica din filiala Pirnului — Sărăoșul, în protopopiatul T. Sărăoadului. — Aici o mână de oameni, cam la 150 suflete, și-au edificat din material solid o biserică frumoasă cu puterile proprii pe lângă un modest ajutor din liberalitatea Maiestății Sale Monarhului nostru. Nu mai puțin de laudat este poporul românesc din filiala Silvașului — Móra Banfy, — asemenea din protopopiatul T. Sărăoadului, unde biserica de lemn a fost arsă. Acest sântuț, deși abia numără 100 suflete, având în frunte pe zelosul preot Patriciu Lobonțiu, asemenea mai numai din puterile proprii în timp de un an și-a ridicat o biserică de piatră solidă așa frumoasă, încât ar putea servi spre onoare oricărui sat, fi și mai înpoporat. Toate acestea au fost sântite în toamna anului 1882.

Exempla trahunt. Comuna Cigu din protopopiatul Eriului avea o bisericuță de hârne, în care fără periclitarea vieții era cu neputință a servi și a asculta serviciile sante. Afară de acesta, aflându-se chiar lângă drumul de țară, era obiect de milă și compătimire pentru călători. Poporul sta locului, nu știa de unde să începă. Oamenii puțin, abia 200 suflete și s'eraci. Fondul eclesiastic foarte modest. Ce să facă, din ce și voru edifica biserica? — La un indemn providențial, însușit de progresul satelor vecine și incurajat din partea inteligenței mirene și preoțesci de prin jurul Tășnadului: energiosul și de mare laudă vrednicul Nicolae Hoble, curator prim. și om cu bună stare, c'unu „Dămine ajută“, rostindu din profundul inimii, a făcut să se începă edificarea bisericești în comuna sa Cigu. Acest om, plin de zel și curaj, cu atâta pricepere a dires lucrurile, indemnând pe cei șovăitori, încurajându pe cei buni și muștrându pe cei nepăsători, încât, delaturându ori ce pedece, poporeni din Cigu, în frunte cu acest curator zelos, au ajuns cu ajutorul lui Dumnezeu de a și vedea ridicată o biserică frumoasă din cărămidă arsă, destul de mare, bine luminată și în cel mai ridicat loc din comună.

E vrednicu a aminti, că deveniți în o stare critică cu edificarea din lipsa banilor, fu de ajuns un simplu apel la generozitatea fraților de un sânger și mai cu bună stare din comunele vecine, cari au grăbit a li trimite un ajutor de preste 300 fl. Au mai primit ajutor și din alte locuri, cum se va vedea mai la vale. (Va urma.)

Atentatul contra d-lui Brătianu.

Interogatoriul martorilor acuzării.

(Continuare.)

Pecetescu dice, că e vrășmașul cel mai mare al Orovenilor, d'er personal; unde e vorba de politică, se nu se spună lucruri, pe cari Orovenii nu le au d'is.

G. Apostoleanu, comerciant din Bucuresci, a au d'it la poliția strigăte, ca și cum bătea pe cineva. Stoica dice însă că n'a fost bătut.

Sterie, birtășu, dice că Oroveanu mânca la el, la masă vorbea ce vorbeau oamenii, nu injura guvernul, făcea opoziția ca totă lumea.

Alter Frenkel dice, că i-a spus Ilie Ionescu, că d'că ar fi venit procurorul cu cinc minute înainte la Oroveanu, ar fi găsit pe Pompilie Stănescu pe acolo. Ilie Ionescu însă dice, că vorbele acestea le-a au d'it de prin lume.

Vasile Popență, sergent de stradă, știe că într'o s'era i-a spus Pompilie Stănescu, că n'are să mai fiă polițaiu căpitanul Teodorescu; aceste i le-a spus în noaptea de 4. Nu crede însă, că Stănescu a fost la Oroveanu.

Iosif Brâncoveanu, antreprenor, nu cunoștea pe nici un acuzat; în 1884 primarul din Pitești I. Rălulescu, acum deputat, i-a d'is, că i-ar fi spus: ve d'li Brătianu al d-vostre cum a espulsat pe Ardeleni, și o să vă espulzeze pe toți; că trebuie să se găsescă cineva, care să omore pe d-lu Brătianu. — D-lu I. Lavari observă, că aici nu se face procesul d-lui I. Rălulescu.

Petrescu face depoziția în contra Orovenilor. ce că atentatul s'a făcut de Iosif Oroveanu în comitate cu G. Protopopescu și Stănescu, er că Oroveanu dat lui Stoica o poliță de 5000 lei și 100 lei de chelală. Acest martor a fost dat judecării pentru lae și condamnat la doi ani.

Interogatoriul martorilor apărării.

C. A. Mărgăritescu, avocat, dice că în 1882 Oroveanu a fost ales primar în Rîmnicul-Sărat prin li-

bera voință a cetățenilor. Atât ca om privat cât și politic Oroveanu e onest. Pe Stoica nu-l cunoștea și nu l'a vedut cu Oroveanu. La alegerile județiene Iosif Oroveanu a fost maltratată și amenințată cu revolverul în inimă de primarul Popescu. G. Protopopescu e om onest și muncitor. Stănescu era ingrijitor la moșia d-lui Pleva. În s'era atentatului Iosif Oroveanu era liniștit și vorbea despre grâu. Oroveanu nu era doritor de mărire, n'a făcut parte din grupul d'iarului „Rîmnicul-Sărat“ și nici n'a luat bani de ai societății cooperative pentru întreținerea d'iarului „Rîmnicul“, deorece societatea nu exista când apărea numitul d'iar.

Lazaru Teodoru cunoștea din Anvers pe Ioan Oroveanu, nu l'a au d'it spunend, că d-lu I. Brătianu trebuie omorât. Oroveanu e om cum se cade. Ioan Oroveanu este acela, care a alungat politica din societatea studenților.

Mihăescu, consilier comunal, spune, că Orovenii și G. Protopopescu se bucură în R.-Sărat de cea mai bună reputație și e foarte bine primit în societate. Despre Măiță spune, că e om de nimic, a fost spion polițienesc și după atentat s'a făcut stăpân de prăvăliă.

Dr. Octaviu Blasianu cunoștea bine pe frații Oroveni, er pe Protopopescu și Stănescu ca clienți; pe Muscalu și pe Stoica nu i cunoștea. Măiță e om desfrănat. Stănescu e om cu stare bună er Eracle Petrescu era luat în ris și pentru bani ar fi făcut ori ce. Hersch Toboșu e totu ce p'ote fi mai murdar, precum ii e și ocupația.

Manole Teodorescu, fost stăpân lui Măiță, care a fost mai mult agent polițienesc decât cald de barbiere, n'a vedut pe Oroveni la Stoica niciodată. Pe Stoica îl știe de om așezat. Măiță mergea totu la cărciumă. Înainte de a fi depus Măiță declarația la judecări n'avea nici o para și ca să se ducă la Bucuresci l'a imprumutat martorul cu 4 franci și acum are prăvăliă.

Nicolae Ocheșelu n'a vedut pe nici un Oroveanu la Stoica. Pe acesta l'a au d'it vorbind, că d'că ar căde d-lu Brătianu, s'ar indulci licența. Pe Stănescu nu l'a vedut niciodată la Stoica.

Ion Comanescu în s'era de 4 Septembrie a fost în prăvăliă la G. Protopopescu și au stat amândoi acolo până au închis-o. Protopopescu era ca totdeauna. Pe Stănescu nu l'a vedut nici odată la Stoica.

Nița P. Nazaru, veduvă, cunoștea pe toți acuzatii, stă cam vis à vis de Stoica, n'a vedut nici pe Oroveni nici pe Stănescu niciodată la Stoica. (În timpul acesta procurorul Cociășu a șoptit nisce cuvinte la urechia acuzatului Stoica. D-lu Grădișteanu r'oga pe șeful de șosea să constate acesta. Procurorul dice, că i-a șoptit ceva în privința planului cum e așezată casa lui Stoica și a martorei. Incepe discuția între advocații apărării și între procuror, care apoi se liniștea).

***

După încheierea numărului trecut al foiei noastre primăram știe din Bucuresci, că în procesul privitor la atentatul contra ministrului Brătianu, acuzatul principal Stoica Alexandrescu a fost declarat vinovat și condamnat la muncă silnică de 20 de ani, ear complicele lui Muscalu la un an închisore. Ceilalți acuzati au fost toți achitați de juriu.

Vom începe în nr. viitor a da părțile esențiale din pledoariile, ce au premers verdictului.

(Va urma.)

SCRIRI TELEGRAFICE.

(Serv. part. a „Gaz. Trans.“)

VIENA, 7 Ianuarie st. n. — Negocierile privitoare la convențiunea comercială cu România au luat un curs favorabil.

Er s'a putut începe deja examinarea în detalii meritorică a proiectelor privitoare la tratatul de comerț împreună cu tariful vamal cu tratatul adițional asupra comerțului dela graniță, cu convențiunea veterinară. Conferința care n'a oferit până acum nici o greutate, se va continua astăzi.

VIENA, 8 Ianuarie. — Conferința privitoare la tratatul comercial român s'a sfârșit asupra tuturor proiectelor, ce au fost prezentate. Numai doi paragrafi, ce se referă la clausula națiunii celei mai favorizate, nu s'au discutat.

Astăzi se continuă conferința, se crede însă că negocierile vor fi finalizate în Bucuresci.

BUDAPESTA, 8 Ianuarie. — Deputatul Györfy adresază către ministrul-președinte o interpelare din cauza violărilor de frontarii, ce s'au comis și se comit dela 1853 încôce din partea României, care mai ales în comitatul Ciucului (în Transilvania) nu numai că au ocupat cu forța teritoriu, ci prin continuele încălcări ale soldaților români amenință viața și proprietatea cetățenilor Ungariei. Györfy întreabă pe ministrul-președinte, d'că este aplecat până la încheierea unei definitive convențiuni de a face să se respecte actele pentru regularea graniței dela anul 1791 și de a stăruie să se restabilească status quo celu de o sută de ani și să se apere integritatea țerei. Întrăbă mai departe pe ministrul, d'că este aplecat

de a cere României satisfacțiune pentru violările de frontarie, precum și reîntorcerea pagubelor materiale cauzate. Interpelețiunea acesta a fost predată ministrului-președinte.

—0—

BUDAPESTA, 8 Ianuarie. — Ministrul de justiție prezintă camerei un proiect de lege privitor la dreptul ereditar.

Desbaterea asupra bugetului se va începe în 17 Ianuarie s. n.

—0—

ATENA, 8 Ianuarie. — Din cauza unor manifestațiuni grecesci pe insula Creta, la cari nu luat parte și consulii Greciei în Canea, Rethymos, Heraclion, înalta Pörtă a cerut dela guvernul din Atena, ca să rechiame pe consulii grecesci din numitele localități. Cabinetul grecescu nu este dispus a satisface acestei pretențiuni a Porței.

DIVERSE.

Popore de pitici în Africa. — În urma comunicațiilor călătorilor noului stat Congo s'a făcut cunoscut, că prin sinurile riului Congo trăiesc mai multe seminții de pitici. Deja când Schweinfurth la 1870 străbătut regiunea încă necercetată a Congului, d'ari spre mirare sa la Munza, regele Monbuților, un bătrân înalt de 1-50 metru. Intre ai lui, așa îl asigurau, acesta era un uriaș; câteva zile mai târziu vedu Schweinfurth mai mulți pitici, și când ajunse la vecinul regelui Munza, la Mumeti, vedu un regiment întreg de pitici. Toți erau armați cu lance și săgeți mici. Nici unul însă mai înalt de 1-50 metru, d'er de o înfățișare rășboinică. Piticii aparțineau seminției Akka, alu cărei teritoriu n'a fost călcat încă de nici un Alb. Lui Schweinfurth îi succese să induplece pe regele Mumeti de a da în schimbul unui căne, un Akka de 17 ani, înalt de 1-34 metru, care se-lu urmeze în Europa. Piticul Nse-vone îl însoți într'adeveru spre Europa, muri însă pe drum deja în Berber. De atunci s'a au d'it de repetite ori de pitici, și chiar misionarul Grenfeld, când cercetă Tschonopa, a vedut pitici; d'er ca să vedă pe pitici în locuințele lor proprii, se observe activitatea lor, și în genere să afle ceva mai amănunțit despre ei, i-a succedat de curend agentului german din Congo, Dr. Ludwig Wolff. El aflându-se pentru puțin timp în Bruxelles, făcu un raport amănunțit asupra piticilor statului Congo. Când Dr. Wolff se prezenta la reședința căpeteniei Lonkeugo, regele poporului Botouba, vedu sate întregi împopulate cu bărbați și femei mici, nici unul mai înalt de 1-4 metru. Și la regele Loukengo găsi Dr. Wolff o seminție de pitici. Toți piticii acestui ținut se numesc Batua. Iubesc cu deosebire vântul și cultivarea vinului de palmi. În general piticii trăiesc pentru ei; câte odată întră și ei în legătură cu rasele cele mari. Se încheia astfel căsătorii între Bahubas și Batua.

Piticii se urca cu mare inelețnicie pe vârfurile cele mai înalte ale palmilor, ca să strângă de-acolo sucul lor; cu mare dibăciă știu ei să facă și să așeze curse pentru animale sălbatice, și să le surprindă. Ce privesc formațiunea corpului lor, sunt bine desvoltați. Înălțimea lor în genere e cam de 1-3 metri, colorea pielei lor e brună-galbină, mai puțin întunecată ca aceea a rasselor mai mari. Părul de pe cap este scurt și lănos. Batua n'are barbă și nici Akka. După spusele indigenilor s'ar afla în Nord seminții de pitici, cari au barbă mare, pe care ungându-o cu un fel de untură o p'ortă rășucită ca fuiorele. Toate aceste seminții singurate nu mai alcătuiesc o populațiune; ele sunt astăzi împrăștiate printre poporele mai mari și sunt rămașița unei rase a străvechilor locuitori.

—0—

Necrologu. — Maria ved. Teodoru Dsanly născută Minco a încetat din viață la 24 Decembrie 1886 (5 Ian. 1887) 2 ore dimineața în etate de 69 ani, împărțită cu sfintele taine. Despre această ireparabilă pierdere se în-cunoscinteză toate rudăle, amicii și cunoscuții defuncte, Rămășițele pământesci ale scumpei repozate s'au ridicat în 26 Dec. 1886 (7 Ian. 1887) la 3 ore p. m. din ca, sele Nr. 34 t'ergul calor și s'au înmormântat în cimiterul bisericești grecesci în aceeași curte. Brașov 24 Dec. 1886 (5 Ian. 1887). Maria D. Minco, ca cumnată. Constantin Minco, ca frate. Anna Parthenie născ. Minco. Ecaterina Ignatovits născ. Minco, ca surori

Numere singurate din „Gazeta Transilvaniei“ a 5 cr. se pot cumpăra în totungeria lui I. GROSS, și în librăria d-lui Nicolae I. Ciurcu.

Editor: Iacob Mureșianu.

Redactor responsabil Dr. Aurel Mureșianu

